

és a veszély sorsszerű keresését tanító tanulságait megtagadják. Közülük még a legbecsületesebbek is embertelen antivitalisták.

Az emberek között időnként fellépő háború, melynek tényei erőforrásokká válnak, arra kényszeríti az erdők nedvességéhez és a Szahara égető napjához egyaránt hozzászokott katonát, hogy tankja tornyában álljon és dühöngő gépfegyverét kezelje még akkor is ha a hőmérő 60 fokot mutat. A tanktorony acélgyűrűje a robbanásig fokozza az ember testi és szellemi tettejét, melynek kizárólagos célja így az ellenfél végleges megsemmisítése lesz, mert csak így védhető meg a harcos saját élete. Az ilyen tankot, amely különben természetes következménye a traktornak valósítja meg az egészséges és férfias naturista-futurista, még pedig azért, mert ez megszázsorozza az ember hősiességét és nemességét."

NÉPSZÖVETSEGI FOLYOIRATOK. A Népszövetségnél tiszteletben tartják a formákat. Itt fekszik előttünk a genfi areopag hivatalos lapja: *Journal Officiel de la Société des Nations*. XVI-ème année, No. 2. 1935. Procès verbal de la 84-ème session du Conseil, tenue a Genève, du vendredi 11, au lundi 24 janvier, 1935. A testes, szinte fényűző kiállítású kötet első lapján a tanácsstagok névsorát olvashatjuk. A nemzetközi hierarchiában két csoportja van a Népszövetség tagállamainak. Az öt nagyhatalom állandó helyet bír a tanácsban (Conseil de la Société des Nations), míg a kisebbek (közel 60) kilenc, háromévenkénti választással betöltött helyen osztoznak. A lista így kezdődik:

Anglia	Sir John Simon, G.G.S.I., K.C.V.O., O.K.E., K.C., M.P.*
Franciaország	M. Piere Laval
Japán	—
Németország	—
Olaszország	Báró Pompeo Aloisi

Hogyan? Kérdezhetné az olvasó. Hiszen Japán már 1933-ban kilépett a Népszövetségből és a Harmadik Birodalom pedig 1934-ben követte távolkeleti szövetségését. Ez igaz. De mondtuk az imént, hogy a Népszövetségnél tiszteletben tartják a formákat. Már pedig az Alapokmány első fejezetének 3. paragrafusa kimondja, hogy „minden tagállamnak joga van kilépni a Szövetségből, de a kilépés csak az előzetes bejelentés után két évvel válik jogerőssé és akkor is csak abban az esetben, ha az érdekelt állam közben minden nemzetközi kötelezettségének eleget tett.“ — A két hiányzó név a lista elején, az Északamerikai Egyesült Államok állandó távolléte és lenn, a névsor végén meghuzódó új bejegyzés: U. R. S. S. M. Maxime Litvinof — szinte jelképesen példázza a Népszövetség multját, jelenét és kilátásait. De lapozzuk végig a *Journal Officiel*, a Tanács 84. ülésének jegyzőkönyveit tartalmazó számát. Ugyanazokat a kérdéseket találjuk meg benne, mint amelyeket olyan riasztóan kiáltanak világgá naponta a lapok vastag cimbetűs hiradásai. De mily különbség a tónusban! Milyen kimért és hideg a Népszövetség diplomatáinak a nyelve! Milyen választékosan tartalmatlanok kifejezéseik! A tájékozódás nem éppen könnyű ezekben a jegyzőkönyvekben. A Tanács a Népszövetség minden munkaterületének összefogó szerve. Számptalan albizottság, küldöttség, szakértői iroda, technikai tanács működik a Népszövetség keretein belül. És a „Conseil“ az a csatorna, melybe az alárendelt szervek komplikált hálózata beleönti az összegyűjtött anyagot. A Tanács pedig tárgyal, ítél és határoz. A jegyzőkönyvet lapozgatva az ember szinte elmerül a nemzetközi „Kleinarbeit“ tengerébe. Egy helyi érdekű vasut kártalanítási kérelme, kisebbségi panaszok, az ópiumkereskedelem ellenőrzése, a nő és gyermekkereskedelem elleni küzdelem(!) s'

a nemzetközi érintkezés ezer más apró problémája. Majd felmerülnek a nagy, sorsdöntő kérdések. Az igazak álmát alvó leszerelési konferenciáról, mivel egyelőre nem létezik, nem történik említés. De ismerős nevek tűnnek fel: Bolívia és Paraguay. Az ember hirtelenében azt hinné, hogy a Grand Chacon folyó háború sürgős megakadályozására irányuló intézkedésről lesz szó. De nem. A Tanács csupán azt határozza el, hogy 15.000 svájci frankot utal ki, a kérdést helyszínen tanulmányozó szakértő bizottság távirat- és telefon-költségeire. A január 15-i zárt ülésen Avenol főtitkár bejelenti, hogy Etiópia (Abesszinia hivatalos neve) képviselője egy határincidens ügyében memorandumot nyújtott át neki, melynek tárgyalását kérte. A Tanács elhatározza, hogy a „nézeteltérést“ (différend) napirendre tűzi. A „différend“ szónak különben rossz ómenje van a Népszövetség eufémizmusokban gazdag szótárában. A Népszövetség számára u. i. minden háború, melyről hivatalosan nincs tudomása csak „différend“. Az abesszin-olasz „différend“-nak, sajnos, minden kilátása meg van arra, hogy a „Grand Chaco“ példáját kövesse. De a kérdés ilyenén való megoldásának következményei összehasonlíthatatlanul nagyobb veszélyt jelenthetnek a világ békéje számára.

A *Journal Officiel* mellett havonta megjelenik a *Résumé mensuel des Travaux de la Société des Nations* (A Népszövetség munkálatainak havi összefoglalása) című bulletin is.

A Népszövetség egyik legaktívabb szerve a *Nemzetközi Munkaügyi Hivatal*. (B. I. T.) Időszaki kiadványainak felsorolása hosszú listát tesz ki. Az *Informations Sociales* című hetilap legutolsó számai a június elején összeült 19. Nemzetközi Munkaügyi Konferencia tárgyalásait ismeretik. A június 17-i szám érdekes vitáról ad számot, amely a fiatalok munkanélküliségének a kérdésében folyt le. „A konferenciának először is afőltt kellett döntenie, hogy ebben az ülészakban a fiatalok munkanélküliségének kérdését csupán általánosságban tárgyalja-e, a szokásos kettős megvitatás eljárása alapján a jövő évi konferenciára hagyva a döntés feladatát(!), avagy a kérdés sürgősségére való tekintettel már ebben az ülészakban kivételesen egyszeri megvitatás alapján rendezze a problémát.“ A probléma pedig az, hogy a fasiszta országok delegátusai a kötelező munkaszolgálat nemzetközi viszonylatban való bevezetését ajánlják, a fiatalok munkanélküliségének „megoldására“. Jouhaux, a franciaországi C. G. T. kiküldöttje „bizonyos kételyeket fejez ki a munkatáborok rendszerével szemben...“ Ez a legerőteljesebb ellenzéki hang a konferencián.

A B. I. T. havi folyóiratának a *Revue Internationale du Travail*-nak legutolsó száma (Vol. XXXI, No. 5, Mai, 1935.) egy a népszövetségi körökben szokatlan nyíltságú megállapítással kezdődik: „Azok számára, akik azt hinnék, hogy a B. I. T. a munkavédelemre irányuló erőfeszítései befejezésükhöz közelednek, azáltal, hogy eddig 44 nemzetközi megegyezés tervét sikerült elfogadtatni, De Michelis elnök jelentése igen tanulságos lehet. De Michelis kifejtette, hogy a jelenleg még mindig nagyszámú munkás dolgozik minden nemzetközi vagy nemzeti védelem nélkül, még pedig abból az okból, mert azokra a kategóriákra, amelyekhez tartoznak, nem vonatkoznak az elfogadtatott konvenciók.“ Az a kérdés, hogy a konvenciókat az egyes államok hogyan hajtják végre, már nem tartozik a B. I. T. hatáskörébe. Ugyanebben a számban olvashatjuk a Hivatal egyik tanácsosának, H. Fussnak egy tanulmányát a fiatalok munkanélküliségéről. Valósággal kínosan igyekszik minden tényleges állásfoglalás alól kibujni és azt a meggyőződést érleli az olvasóban, hogy a köntörfalazás és a forró kása kerülgetése nem éppen a legalkalmasabb módszer az ilyen kérdések megtárgyalására, hogy a megoldásukról

ne is beszéljünk. Igen érdekesek a *Revue Internationale du Travail* állandó statisztikai adatai a munkanélküliségről, a bérek és az életköltségek indexeiről. „Az itt megadott szám adatok többnyire mélyen a valóság alatt maradnak. A statisztikák főértéke abban áll, hogy az egyes időszakok közti ingadozásokat visszatükrözik és így csupán az általános összehasonlítások céljára használhatók fel.“ — írja bevezetőül maga a szerkesztőség.

A B. I. T. inkább szakembereket érdeklő folyóiratai és kiadványai közt szerepelnek még többek közt: a *Chronique de la Sécurité Industrielle*; a *Bibliographie de l'Hygiène industrielle*; a *Recueil international de Jurisprudence du Travail*; az *Etudes et Documents* stb. . .

A Népszövetségnek az igazán korszerű kulturális élettől való elmaradását kimondottan kulturális jellegű kiadványai mutatják a legkirívóbban. A *Bulletin de l'Enseignement de la Société des Nations* kötelességszerűen optimista szólamain keresztül minduntalan átüt a valóságtól való elszakadtság érzése.

A nemzetközi Szellemi Együttműködési Bizottság (*Commission de Coopération Intellectuelle*) munkájának meddősege világosan veti fel a kérdést: mielőtt nemzetközi szellemről beszélnénk, abban kell megegyeznünk, hogy milyen szellemre gondolnak. Európa politikai térképére vetett egyetlen pillantás elég ahhoz, hogy megállapíthassuk, milyen is az a szellem, melyet terjeszteni az egyes államok „szellemi“ képviselői hivatottak.

A Népszövetség időszaki kiadványai közül a legérdekesebb és a legtanulságosabb a *Bulletin mensuel de statistiques*. Olvasását ugyan külön meg kell tanulni, de nem kár a fáradságért. A végtelen számoszlopok visszariasztják az embert. De ha egyszer neki határozta magát az ember, úgy mindenkor feszült figyelemmel fogja követni. A grafikonok még a számoknál is beszédesebbek. Például milyen elgondolkodtató a világkereskedelem immár hetedik éve folyton lejjebb konyuló görbéje, melynek a zéró felé haladó zuhanását még a depressziós időszak egyes hirtelen fellendülései sem tudták akár időlegesen is feltartóztatni.

A Népszövetség hatalmas szervezet. Időszaki kiadványainak csupán egy részére tudunk most rövid pillantást vetni. De ezek is igazolják, hogy a Népszövetség 16 éve egy nagy illúzió fokozatos pusztulásának a története. De az illúzió túl megmaradt egy nagy tanulság: a népek közti élet nemzetközi megszervezésének a szükségessége. A Népszövetség, az érdekek és a küzdelmek gépezetébe szorítva, nem válhatott azzá, amit tőle az utópisták vártak. A legutóbbi évek eseményei azonban új szerephez juttatták. Talán egyik eszközévé válhat a béke megőrzésének mindaddig, míg az emberiség sorsát eldöntő erők végső összecsapására kerül a sor.

(Cluj)

Csehi Gyula

* Ezek a betűk Sir John különböző címeinek és máltóságainak a rövidítései.

A FASIZMUS HÁBORU ELMÉLETE. Nagy háborúk után gyakran új katonai elméletek keletkeznek. Így teremtette meg például *Clausewitz* a napoleoni háborúk után a kapitalizmus klasszikus hadászati elméletét. A világháború után is tömegével jelentek meg a katonai könyvek. A kiadványok mennyiségének azonban a legkevésbé sem felel meg a minősége. A legfőbb vezető államok katonai irodalmában 1918 óta ugyanaz a zavar tapasztalható, mint a civil hadászati teoretikusok fejében. Ennek